

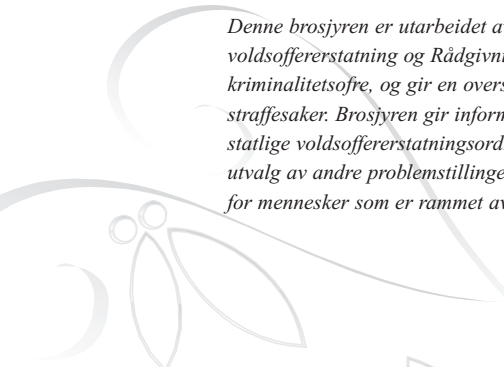
Kontoret for voldsoffererstatning
Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre

Fra anmeldelse til dom

En orientering til kriminalitets-
ofre om rettigheter og plikter

Denne brosjyren er utarbeidet av Kontoret for voldsoffererstatning og Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, og gir en oversikt saksgangen i straffesaker. Brosjyren gir informasjon om den statlige voldsoffererstatningsordningen og et utvalg av andre problemstillinger som er aktuelle for mennesker som er rammet av vold.

Innledning

I straffesakskjeden har fokus i all hovedsak vært rettet mot lovbryteren. I langt mindre grad har man vært opptatt av offerets interesser. Utviklingen har imidlertid gått i retning av en styrking av kriminalitetsofrenes stilling. Som en del av dette er blant annet Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre etablert som tilbud til kriminalitetsofre og andre som er berørt av kriminalitet.

Informasjon om rettigheter og plikter, om gangen i en straffesak og om utviklingen i saken, kan være til stor nytte for offeret og dets pårørende.

Vi ønsker med denne brosjyren å gi en oversikt over justismyndighetenes behandling av en voldssak. Målet er å gi volds ofre bedre innsikt i straffesaksgangen og egne rettigheter og muligheter.

Kriminalitetsofre trenger hjelp

Den som har vært utsatt for en voldsforbrytelse eller seksuelle overgrep rammes hardt. Tidlig hjelp og rådgivning kan begrense skadevirkningene.

Politidistriktene har laget en oversikt over hjelpeinstanser i sine distrikt. Oversikten kan du få ved å henvende deg til nærmeste politikammer eller lensmannskontor.

Mange politidistrikt har barnevernsvakt som gir øyeblikkelig hjelp til barn, ungdom og deres foresatte ved kriser i hjemmet.

Du kan også kontakte kirken, krisesentre eller et familievernkontor. Som volds offer har du rett til nødvendig helsehjelp i den kommunen du bor eller oppholder deg.

*Målet er å gi
kriminalitetsofre
bedre innsikt i
straffesaksgangen*

Anmeldelse og etterforskning

Etterforskning i voldssaker starter vanligvis på grunnlag av en anmeldelse fra offeret eller noen i offerets familie eller nærmiljø. En anmeldelse skal rettes til politiet, som er ansvarlig for etterforskningen. Anmeldelsen skal underskrives, og anmelder får en skriftlig bekreftelse på at anmeldelse har skjedd.

Av hensyn til etterforskningen er det viktig at anmeldelse inngis snarest mulig.

Når en kriminell handling anmeldes, skal politiet spørre offeret om han/hun vil kreve erstatning fra gjerningspersonen. Politiet skal også opplyse om adgangen til å søke voldsoffererstatning.

Begjære påtale

Politiet skal også spørre deg om det "begjæres påtale", altså om anmelder ønsker at anmeldte blir tiltalt og straffet. Begjæres ikke påtale, vil politi og påtalemyndighet i enkelte saker ofte ikke kunne gå videre med saken. Hvis den skadelidte ikke ønsker å begjære påtale vil også retten til voldsoffererstatning fra staten i utgangspunktet gå tapt.

Av hensyn til etterforskningen bør anmeldelse inngis snarest mulig

Påtalebegjæringen kan trekkes tilbake inntil tiltale er reist, men normalt ikke etter dette tidspunktet med mindre offeret er en av gjerningspersonens nærmeste. Når påtalebegjæringen trekkes tilbake, kan den ikke framsettes på ny. I alvorlige saker kan påtalemyndigheten fortsette behandlingen av saken selv om påtalebegjæringen er trukket tilbake. Mindre alvorlige saker må i slike tilfeller ofte henlegges.

Under etterforskningen vil politiet avhøre vitner og mistenkte. Politiet kan også foreta ransaking og beslag av bevismateriale.

Forklaring

Offeret må regne med å bli avhørt under etterforskningen. Hvis ønskelig, kan man vanligvis ha med seg noen under avhøret. Offeret og andre vitner plikter etter innkalling å møte hos politiet, men man kan nekte å forklare seg til politiet. I så fall kan politiet velge å sende saken til retten for rettslig avhør. Siktedes nærstående kan nekte å forklare seg også i rettslig avhør.

Hjelpeordninger

Adgangen til hjelp for offeret er utvidet til å gjelde flere typer av alvorlige volds- og sedelighetsforbrytelser. Politiet, Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, Kontoret for voldsoffererstatning og advokatene kan forklare mer om de forskjellige hjelpeordningene.

Bistandsadvokat

Et voldsoffer vil kunne ha krav på advokat på det offentlige bekostning. Dette gjelder ved de mer alvorlige seksualforbrytelser. I tillegg kan man få oppnevnt bistandsadvokat i andre saker dersom det er grunn til å tro at offeret vil få betydelig skade, og anses for å ha behov for bistandsadvokat. Når saker om besøks- og kontaktforbud bringes inn for retten, har den forbudet skal beskytte rett til advokat. Politiet skal gjøre fornærmede kjent med retten til advokat ved anmeldelsen av forholdet. Er man i tvil om man har krav på bistandsadvokat, kan politiet gi veiledning.

Bistandsadvokaten skal ivareta offerets interesser i forbindelse med etterforskningen og en eventuell retts sak. Bistandsadvokaten kan for eksempel være med til politiavhør. Bistandsadvokaten skal også gi annen hjelp og støtte som er rimelig og naturlig i forbindelse med saken, for eksempel formidle kontakt med psykolog, lege eller andre deler av hjelpeapparatet. Dessuten er det bistandsadvokatens oppgave å forberede og prosedere et eventuelt erstatningskrav.

Et voldsoffer vil kunne ha krav på advokat på det offentlige bekostning.

Retten oppnevner bistandsadvokaten. Dersom noen ønsker en bestemt advokat, kan man be om at denne oppnevnes.

Fri rettshjelp

Selv om man ikke har krav på bistandsadvokat, kan man ha krav på fri rettshjelp. Personer som har vært utsatt for mishandling fra nærstående har krav på fri rettshjelp i form av advokatbistand både i forbindelse med at forholdet anmeldes til politiet og i forbindelse med senere politiavhør. Personer som omfattes vil typisk være slike som er rammet av vold m.v. fra ektefelle, samboer eller voksne barn. Dette særskilte rettshjelps-tilbudet gjelder uavhengig av hvilken inntekt og formue offeret har, og det skal ikke betales egenandel for den advokatbistand som gis. Fra 1. januar 2007 har voldsofre og ofre for menneskehandel krav på fri rettshjelp også for å vurdere om forholdet skal anmeldes til politiet.

Påtalemyndigheten

Påtalemyndigheten leder etterforskningen av straffbare handlinger og avgjør om det skal reises tiltale. Påtalemyndigheten er hierarkisk oppbygget. De forskjellige avgjørelser er lagt til forskjellige trinn i pyramiden. I de mest alvorlige sakene, for eksempel drapssaker, er det riksadvokaten som avgjør tiltalespørsmålet. Statsadvokaten er neste trinn i hierarkiet, og avgjør tiltalespørsmålet i for eksempel voldtektssaker. I de aller fleste volds- og trussel-saker, kan tiltalespørsmålet avgjøres av politiet.

Siktelse

Siktelsen er en kort beskrivelse av de handlingene politiet mener gjerningspersonen har gjort og de straffebestemmelser politiet mener er overtrådt. Dersom saken blir avgjort ved utstedelse av et forelegg eller ved tilståelsesdom skal siktelsen danne grunnlag for avgjørelsen. Noen saker blir henlagt uten siktelse fordi politiet ikke har tilstrekkelig grunnlag for å sikte noen.

Voldsofre har krav på fri rettshjelp for å vurdere om forholdet skal anmeldes til politiet.

Tiltale

Når saken skal behandles ved domstolen ved hovedforhandling, utferdiges en tiltalebeslutning som skal inneholde opplysninger om hvilken straffebestemmelse påtalemyndigheten mener er overtrådt, og en kort beskrivelse av de handlingene gjerningspersonen har utført. Tiltalebeslutningen danner grunnlaget for rettens behandling av saken.

Varetektsfengsling

Varetektsfengsling og andre foreløpige reaksjoner kan beskytte offeret og hindre bevisforspillelse eller unndragelse av forfølgning eller straff. Varetektsfengsling avgjøres av tingretten etter begjæring fra påtalemyndigheten.

Besøksforbud

Et besøksforbud skal bidra til å hindre straffbare handlinger og i tillegg hindre at noen utsettes for særlig plagsom og uønsket opptreden eller henvendelser fra en annen, for eksempel fra en som tidligere har utøvd vold. Et slikt forbud innebærer at den som ilegges forbudet forbyes å oppholde seg på et bestemt sted eller å kontakte en annen. Hvis det er nærliggende fare for en person kan bli utsatt for en straffbar handling, kan besøksforbud også gå ut på at den potensielle gjerningspersonen forbyes å oppholde seg i sitt eget hjem. Det er ikke et vilkår for besøksforbud at det begjæres påtale for en straffbar handling.

Det er påtalemyndigheten som først beslutter besøksforbud, enten ut fra allmenne hensyn eller etter begjæring fra den som ønsker beskyttelse. Deretter skal forbudet prøves av retten, som vil innkalle både den som er ilagt forbudet og den som forbudet skal beskytte til et rettsmøte for behandling av besøksforbudet. Offeret har ikke møteplikt til rettsmøtet.

Det er påtalemyndigheten som beslutter besøksforbud, enten ut fra allmenne hensyn eller etter begjæring fra den som ønsker beskyttelse.

Dersom påtalemyndigheten ikke beslutter besøksforbud selv om dette er begjært, kan den som ønsker beskyttelse kreve at retten tar stilling til begjæringen om besøksforbud. Den som søker beskyttelse har rett til å få oppnevnt bistandsadvokat når en sak om besøksforbud i eget hjem bringes inn for retten.

Henleggelse

Hvis politiet ikke kan finne noen bestemt mistenkt eller bevisene ikke er sterke nok, kan saken bli henlagt. Saken kan også bli henlagt av andre grunner, for eksempel fordi gjerningspersonen ikke kan straffes fordi han eller hun er under den kriminelle lavalder, eller fordi politiet mener at gjerningspersonen handlet i nødverge. Du kan klage over henleggelsen til høyere nivå innen påtalemyndigheten (statsadvokat/riksadvokat). Som skadelidt i en voldssak kan du søke om voldsoffererstatning fra staten selv om det straffbare forholdet er henlagt av politiet.

Forelegg

Påtalemyndigheten kan i mindre alvorlige saker gi forelegg/bot i stedet for å reise tiltale.

Påtaleunnlatelse

Selv om påtalemyndigheten mener at siktede er skyldig, kan påtalemyndigheten bestemme at påtale skal unnlates dersom det foreligger særlige forhold som tilsier det. Dette kalles påtaleunnlatelse.

Konfliktråd

Konfliktrådet megler i konflikter som oppstår som følge av at en eller flere personer har påført andre skade, tap eller annen krenkelse. Konfliktrådsmegling er et gratis tilbud som er tilgjengelig i alle kommuner.

Konfliktrådene tilbyr blant annet megling i straffesaker og i saker som gjelder ellers straffbare handlinger med

Du kan søke om voldsoffererstatning, selv om det straffbare forholdet er henlagt av politiet.

gjerningspersoner under 15 år. I straffesaker kan meglingspersoner benyttes enten som alternativ til straff eller som supplement til straff, herunder meglingspersoner som særvilkår i betinget dom eller som tiltak i samfunnsstraffen. Påtalemyndigheten eller partene selv kan bringe saken inn for konfliktrådet.

Mekling i konfliktrådet krever partenes samtykke. I meglingsmøtet forsøker partene ved dialog og ved hjelp av megler å løse konflikten og inngå en avtale. Avtalen kan omhandle økonomisk oppgjør eller arbeid. En avtale kan også gi uttrykk for en forsoning uten nærmere ytelser. Megling arrangeres normalt mellom to personer, for eksempel gjerningsperson og offer. Det er også mulig å involvere partenes nettverk (familie, venner, lærer, nabo etc.) i meglingsmøtet slik at alle praktiske og følelsesmessige følger av konflikten blir belyst, og nettverket kan samarbeide med partene om en varig løsning på konflikten.

Rettsaken

Når en sak bringes inn for retten, opptre påtalemyndigheten som aktor. Statsadvokaten vil normalt være aktor i de alvorlige sakene, mens en jurist i politiet er aktor i mindre alvorlige saker.

Rettsaken er en sak mellom staten og tiltalte der påtalemyndigheten skal føre bevis for tiltaltes skyld.

Beviskravene i en straffesak er strenge. Enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode.

Tingretten

Tingretten er første instans ved ordinær hovedforhandling i straffesaker. Retten settes ved hovedforhandling med en fagdommer og to meddommere. I saker som er

I konfliktrådet kan partene forhandle seg fram til en avtale om oppgjør ved hjelp av en megler.

særlig omfattende eller hvor andre særlige grunner tilsier det, kan sorenskriveren bestemme at retten skal settes med to fagdommere og tre meddommere.

Tilståelsesdom

Etter begjæring fra påtalemyndigheten og med siktedes samtykke kan noen saker pådømmes i tingretten uten tiltalebeslutning og hovedforhandling, når retten ikke finner dette betenkelig. Det er da et vilkår at siktede har avgitt tilståelse og erkjent skyld i saken. Offeret blir ikke varslet om rettsmøtet som avholdes i en tilståelsessak, men kan ha rett til å være til stede.

Hovedforhandling og vitneplikt

Hovedforhandlingen er den del av saksbehandlingen som foregår for retten, hvor det avgjøres om tiltalte er skyldig, og hvilken straff han skal få.

Dommerne skal bare ta hensyn til det som kommer fram under hovedforhandlingen. Derfor vil alle involverte vitner som regel forklare seg på nytt i retten, selv de tidligere har forklart seg for politiet.

Offeret er ofte det viktigste vitnet i saken. I utgangspunktet har alle vitneplikt. Hvis du blir innkalt som vitne, har du uansett frammøteplikt inntil retten bestemmer noe annet. Reise- og oppholdsutgiftene og tapt inntekt får du dekket etter bestemte regler.

Dommeren skal bare ta hensyn til det som kommer fram under hovedforhandlingen.

Vi har regler som fritar vitner for vitneplikt og regler som setter forbud mot vitneforklaringer. Siktedes ektefelle, samboer og andre nære pårørende er helt fritatt for plikt til å vitne, men kan avgi forklaring dersom de ønsker det. Forbud mot vitneforklaring gjelder kun personer med lovpålagt taushetsplikt, men også her finnes det unntaksregler.

Retten kan beslutte tiltak som gjør rettsaken lettere for offeret. I unntakstilfeller kan forhandlingene føres for

lukkede dører av hensyn til offerets privatliv eller ettermæle. Hensynet til offeret kan i særlige tilfeller også føre til at tiltalte eller andre må forlate rettssalen under offerets forklaring.

Man får ikke være til stede i rettssalen før man har vitnet. Dermed får for eksempel ikke et offer høre tiltaltes forklaring i retten. Etter at du har vitnet kan du vanligvis følge resten av rettsmøtet.

Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre tilbyr støtte til vitner både før, under og etter rettsmøtet.

Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre tilbyr støtte til vitner både før, under og etter rettsmøtet.

Dommeravhør av barn

Avhør av barn under 14 år og avhør av personer med psykisk utviklingshemming, foretas i sedelighetssaker normalt utenfor rettsmøte ved såkalt dommeravhør. En dommer mottar da forklaringen med bistand fra en særlig skikket person. Dette betyr at vitnet ikke må forklare seg under selve rettssaken, men bare under etterforskningen. Vanligvis vil bare vitnet og den som avhører det være til stede i selve avhørsrommet, mens andre, så som forsvarer, må følge avhøret fra et siderom og stille eventuelle spørsmål til vitnet gjennom den som avhører det. Vitnets foreldre, en foresatt eller en annen som vitnet har tillit til, vil normalt ha anledning til å følge avhøret, og kan også få anledning til å være til stede i avhørsrommet.

Vanligvis skal dommeravhør tas opp ved videoopptak, eventuelt også ved eget lydopptak, som vil bli spilt av under en eventuell hovedforhandling.

Også i andre saker kan avhør skje ved såkalt dommeravhør dersom hensynet til vitnet tilsier det.

Dom

Dommen blir avsagt etter rådslagning mellom dommerne. Når dommen er rettskraftig, er det påtalemyndigheten som gir ordre om at dommen skal fullbyrdes.

Ubetinget fengselsstraff vil si at straffen skal sones i fengsel. Ved betinget fengselsstraff slipper den dømte å sone, forutsatt at vedkommende ikke begår nye straffbare handlinger i en bestemt periode. Som tilleggsvilkår for betinget fengselsstraff kan den dømte forby å ha samkvem med bestemte personer. Samme vilkår kan fastsettes ved prøveløslatelse etter soning av fengselsstraff. Et slikt vilkår kan innebære en viss beskyttelse av offeret.

Retten kan også istedenfor eller som tillegg til fengselsstraff idømme kontaktforbud, som innebærer at den dømte forby å oppholde seg i bestemte områder eller å kontakte en annen person. I tillegg gjelder ordningen med besøksforbud, jf. ovenfor.

Forvaring

Forvaring kan idømmes farlige tilregnelige lovbrytere når en ordinær tidsbestemt fengselsstraff ikke anses tilstrekkelig til å verne samfunnet mot ny alvorlig kriminalitet. Målgruppen er personer som har begått, eller har forsøkt å begå en alvorlig volds- eller seksualforbrytelse, frihetsberøvelse, ildspåsettelse eller annen alvorlig forbrytelse mot andres liv, helse eller frihet eller som har utsatt disse rettsgodene for fare. Dom på forvaring forutsetter at det antas å være en nærliggende fare for gjentakelse av straffbare handlinger av samme eller lignende karakter. Retten skal fastsette en tidsramme og normalt også en minstetid for forvaringen. Tidsrammen kan forlenges av retten etter nærmere bestemte kriterier, noe som innebærer at forvaringsstraffen inneholder et element av tidsubestemthet. Forvaringsstraffen forutsettes å skulle ha et annet inn-

Domstolen kan forby gjerningspersonen å oppsøke offeret etter at fengselsstraffen er sonet.

hold og gjennomføres mer individuelt tilrettelagt enn straff i tradisjonell forstand. Målet er å få domfelte til å endre atferd og dyktiggjøre ham til et liv utenfor fengsel. Det skal i løpet av straffegjennomføringen foretas en løpende kartlegging og risikovurdering av domfelte.

Løslatelse før utløpet av tidsrammen for forvaring skjer på prøve etter begjæring av domfelte selv eller kriminalomsorgen. Prøvetiden skal være fra ett til fem år. Dersom påtalemyndigheten samtykker kan løslatelse besluttes av kriminalomsorgen. Ellers fremmer påtalemyndigheten saken for tingretten som avgjør den ved dom. Ved prøveløslatelse fra forvaring er det adgang til å sette omfattende vilkår, herunder oppfølging av friomsorgen, bestemmelser om oppholdssted, arbeidssted, utdanning og forbud mot bruk av rusmidler.

Anke

Det finnes forskjellige regler for å anke innen de forskjellige rettsinstansene. Politiet eller bistandsadvokaten kan gi nærmere informasjon om dette.

Domfelte og påtalemyndigheten kan anke dommen videre til lagmannsretten. I så fall må du være forberedt på en ny rettssak. Krimialitetsofre kan ikke anke den del av dommen som gjelder straff. Anker ikke påtalemyndigheten, kan fornærmede anke rettens erstatningsavgjørelse etter reglene som gjelder for sivile tvister. I lagmannsretten avgjøres skyldspørsmålet i de alvorligste straffesakene av en jury som består av ti legmenn, det vil si vanlige kvinner og menn. Ellers avgjøres skyldspørsmålet av en stor "meddomsrett" bestående av tre dommere (jurister) og fire legmenn. Hvor saken skal avgjøres av "meddomsrett" har juristene og legmennene like stemmer.

Ikke alle anker slipper inn til behandling i lagmannsretten. Ankene siles, og det er vanskeligere å få over-

Grunnvilkåret for å idømme forvaring er at en tidsbestemt straff ikke anses tilstrekkelig til å verne samfunnet.

prøvd småsaker enn mer alvorlige saker. Bøte- og inn-
dragningssaker vil bare unntaksvis slippe inn til behand-
ling i lagmannsretten. Der det dreier seg om en for-
brytelse som kan medføre fengsel i mer enn seks år, for
eksempel voldtekt eller seksuelle overgrep mot mindre-
årige, er det normalt ubegrenset rett til prøving av
tingrettens avgjørelse.

Høyesterett er tredje og siste rettsinstans. Høyesterett kan
samtykke i prøving av en straffesak dersom anken gjelder
spørsmål av prinsipiell karakter eller det av andre grunner
er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett. Høyesterett
kan ikke prøve spørsmålet om bevis for at siktede er
skyldig.

Offerets rett til informasjon under saksgangen

Offeret har et visst krav på informasjon fra politi og
påtalemyndighet fra anmeldelse til dom.

Henleggelse

Hvis saken blir henlagt eller avgjort ved påtaleunn-
latelse, skal politiet som hovedregel sørge for at offeret
får vite det. Offeret skal også få beskjed hvis det blir
rettssak – altså hvis det blir reist tiltale mot gjernings-
personen.

Tiltalebeslutningen

Offeret har rett til å vite hva som står i tiltalebeslutning-
en.

Erstatningskrav

Offeret skal vite hva som skjer med erstatningskravet
sitt. Hvis offeret har krevd erstatning fra gjernings-
personen og det likevel ikke blir tatt med i straffesaken,
skal offeret få beskjed slik at han/hun kan klage på
avgjørelsen eller forfølge kravet på annen måte.

*Offeret har rett til å
vite hva som står i
tiltalebeslutningen*

Dokumentinnsyn

Offeret har på visse vilkår og med enkelte unntak rett til innsyn i dokumentene både under etterforskningen og senere. Etter at etterforskningen er avsluttet kan offeret også få kopi av sakens dokumenter i den grad det er nødvendig for å kunne ivareta sine interesser i saken og det for øvrig anses ubetenkelig.

Varetektsfengsling

I familievoldssaker og saker om seksualforbrytelser skal offeret få vite om gjerningspersonen er varetektsfengslet og for hvor lenge. I slike saker får offeret også beskjed dersom gjerningspersonen løslates.

Besøksforbud

Fornærmede skal underrettes om ilagt besøksforbud, og om hvor lang tid forbudet gjelder for. Fornærmede skal også underrettes om en beslutning om ikke å illegge besøksforbud.

Erstatning og økonomisk hjelp

Erstatning fra gjerningspersonen

I forbindelse med at offeret inngir anmeldelse mot gjerningspersonen vil man også kunne kreve erstatning for økonomisk tap, for eksempel at man har fått ødelagt klærne sine som følge av den straffbare handlingen. Erstatningsspørsmålet behandles ofte sammen med straffesaken. Det er svært viktig at slikt erstatningskrav fremmes. Vær da nøye med å dokumentere erstatningskravet med kvitteringer.

I en del tilfeller kan man også kreve at gjerningspersonen erstatter ikke-økonomisk skade for tort og smerte (oppreisning). Det gjelder blant annet ved mange volds- og seksualforbrytelser. Hvis du fremmer krav om oppreisning, så bør kravet begrunnes. Dersom offeret

Offeret har, med visse unntak, rett til innsyn i dokumentene på alle stadier i saken.

dør, kan gjerningspersonen pålegges å betale oppreisning til avdødes ektefelle, samboer, barn eller foreldre.

Voldsofre har krav på fri rettshjelp ved erstatnings søksmål mot skadevolderen, uavhengig av voldsofferets inntekt og formue. Dersom det er reist straffesak mot skadevolderen, er det en forutsetning for å få fri rettshjelp at erstatningskravet er begjært tatt med i straffesaken, men kravet likevel enten ikke er fremmet av påtalemyndigheten eller ikke i sin helhet pådømt av retten. Det skal ikke betales egenandel av bistanden.

Dersom retten i forbindelse med straffesaken har idømt gjerningspersonen et erstatningskrav, vil Statens Innkrevingsentral gi tilbud om tvangsfullbyrdelse uten kostnader for offeret.

Voldsoffererstatning fra staten

Statlig erstatning til voldsofre er regulert i voldsoffererstatningsloven 20. april 2001. Erstatningen er en rettighet. De som er påført personskade som følge av en voldsforbrytelse, kan søke om voldsoffererstatning fra staten. Personskaden må sannsynliggjøres og kan være av både fysisk og psykisk art. I tillegg til å få dekket økonomiske tap, kan man også ha krav på erstatning for tort og smerte. Beløpet skal stå i forhold til skadens omfang. Den øvre grensen pr. skadetilfelle er 20 G. Fra 1. mai 2006 tilsvarer dette kr 1 257 840.

Som hovedregel må den straffbare handlingen være anmeldt til politiet uten unødig opphold, og skadelidte må normalt begjære sitt erstatningskrav mot skadevolder tatt med i straffesaken. For bevissikringen er det avgjørende at anmeldelse inngis så raskt som det lar seg gjøre.

Vanligvis vil Kontoret for voldsoffererstatning måtte vente på resultatet av straffesaken før det fattes vedtak

Voldsofre har krav på fri rettshjelp ved erstatnings søksmål mot skadevolderen, uavhengig av inntekts- og formuesgrenser.

om voldsoffererstatning. Dette betyr at saken må være pådømt i retten, være avgjort ved forelegg, avtale i konfliktråd, påtaleunntatelse, eller henlagt. Det er imidlertid ikke noe vilkår at gjerningsmannen er kjent og straffedømt.

Du kan sende søknad umiddelbart etter at voldsepisoden fant sted. Du får søknadsskjema hos politiet eller ved henvendelse til Kontoret for voldsoffererstatning.

I det følgende gis en kort oversikt over erstatningsposter som kan kreves etter voldsoffererstatningsloven.

Erstatning for økonomisk tap

- Utgifter til medisinsk behandling, egenandeler og medisiner, samt reiseutgifter i forbindelse med behandlingen.
- Utgifter til behandling av tannskader.
- Erstatning for ødelagte klær og andre personlige bruksting du hadde på deg da voldsepisoden fant sted.
- Inntektstap som følge av skaden.
- Fremtidig inntektstap som følge av skaden.
- Fremtidige utgifter som følge av skaden.

Tap som det søkes erstatning for må sannsynliggjøres. Det betyr at du bør vedlegge dokumentasjon for utlegg. Dette kan være kostnadsoverslag eller kvitteringer fra tannlege og lege, kvitteringer for gjenkjøp av klær, erklæring fra arbeidsgiver om inntektstap, bekreftede kopier av selvangivelser, ligningsoppgjør og lignende.

Menerstatning

Hvis du har fått varig og betydelig skade av medisinsk art som følge av voldsepisoden, kan du søke menerstatning dersom erklæring fra spesialist konstaterer at voldsepisoden har ført til minst 15 % medisinsk invaliditet og den medisinske invaliditeten vil vedvare i nærmere 10 år eller lengre.

De som er påført personskade som følge av en voldsforbrytelse, kan søke om voldsoffererstatning fra staten.

Menerstatning krever således medisinsk dokumentasjon.

Skaden må stabilisere seg før den medisinske invaliditet utredes. Det er slik sett intet til hinder for at du først søker om erstatning for økonomisk tap og eventuelt oppreisning, for så å komme tilbake med søknad om menerstatning når det blir klart om skaden blir varig. Kravet om menerstatning må imidlertid fremsettes før det foreldes.

Oppreisning

Oppreisningserstatning er en skjønnsmessig utmålt engangssum for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art.

Erstatningsnivået på oppreisningen bygger på forvaltnings- og domstolspraksis. Det er ikke nødvendig å angi sum for oppreisningserstatningen.

Erstatning til etterlatte

Etterlatte etter noen som mister livet som følge av en voldshandling, kan ha rett til voldsoffererstatning. Voldsoffererstatning for tap av forsørger tilkommer den eller de etterlatte som avdøde ved dødsfallet helt eller delvis forsørget. Erstatningen skal videre omfatte dekning av utgifter til gravferden, og når det finnes rimelig, andre utgifter i anledning dødsfallet. Det kan videre ytes oppreisning til avdødes ektefelle, samboer, barn eller foreldre.

For nærmere opplysninger om voldsoffererstatningen, sjekk først: www.voldsoffererstatning.no

Søknad om voldsoffererstatning for økonomiske utlegg og tap, må dokumenteres.

Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre

Har du eller dine nærmeste opplevd kriminalitet og trenger noen å snakke med? Trenger du råd, veiledning og praktisk hjelp, kan du ta kontakt med et av Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre.

Rådgivningskontorene gir også bistand til personer som skal vitne i rettssaker, samt til pårørende.

Rådgivningskontorene er politisk og religiøst nøytrale.

Tilbudet er et gratis supplement til det alminnelige hjelpeapparatet. Rådgivningskontorene har taushetsplikt og kan kontaktes anonymt.

Det finnes 12 rådgivningskontor spredt utover landet. Ved hvert kontor arbeider personer som har erfaring med å gi støtte og hjelp til ofre for kriminalitet. Det er Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø som har det administrative og faglige ansvaret for rådgivningskontorene.

Landsdekkende telefon til Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre er 815 20 077. Informasjon finnes også på www.kriminalitetsofre.no

Opplag: 200 000.
Desember 2006.
Forsidefoto: Berit Roaldseth.
Layout: Hilde Brindis.
Trykk: Mentor Media AS.

Bestilling av brosjyren:
bestilling@voldsoffererstatning.no

